

DE RABOPLOEG

Maarten Kolsloot

De Raboploeg

INSIDE

© 2021 Maarten Kolsloot
Omslagbeeld: ANP photo
Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht
Binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 5509 4
ISBN 978 90 488 5510 0 (e-book)
NUR 489

www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘Ik ben ervan overtuigd dat dit een fantastisch plan is. Dat echter
alleen zal slagen als iedereen bereid is mee te werken.’

Jan Raas

Inhoud

0.	Proloog	9
1.	De geboorte van een wielerploeg	23
2.	De eerste affaire	89
3.	Op zoek naar talent	113
4.	Klassieke prinses	165
5.	De wurggreep	197
6.	Uitgeraasd	225
7.	De jacht op De Grote Zege	267
8.	Toptalent uit eigen land	301
	Bronnen	345
	Dankwoord	363

0.

Proloog

De Raboploeg had voor mij altijd iets magisch. Het oranje shirt gaf het team de uitstraling van een landenploeg en had een gigantische aantrekkingskracht. BN'ers gingen graag een dagje met het keurkorps op pad. En ze vermaakten zich kostelijk. Freek de Jonge – een vriend van Jan Raas – die opeens tussen de koffers op de bagageband ligt. Erica Terpstra die weer eens uitroept hoe fantastisch het wel niet allemaal is. En dan natuurlijk Willem-Alexander. De koning is nog kroonprins wanneer hij tijdens de Tour van 1998 bij de Raboploeg op bezoek gaat in het Franse Pau. Een ronde die op dat moment al volop onder spanning staat van het groeiende Festina-schandaal. Tot verbazing van sommigen wil Willem-Alexander wel een stukje meerijden van het Rabo-hotel naar de start. Een reservefiets wordt opgetrommeld voor de prins en voor zijn beveiliging. Onderweg wordt in de regen wat gedold. Een mecanicien in een volgauto kan zijn ogen niet geloven wat hij nabij het Village Départ ziet. Plots zwaait de deur van Kelmes ouderwetse ploegbus wijd open. Willem-Alexander zwiept opzij, de mecanicien ziet een been loskomen alsof het een vallende veldrijder betreft. Op miraculeuze wijze blijft de kroonprins overeind. Hij had wel een sleutelbeen kunnen breken, denkt de mecanicien. Theo de Rooij zit in een auto achter de renners en ziet het incident gebeuren. 'Zijn reflexen waren heel goed,' zegt de ploegleider droog.

Rabo sprak bekende mensen dus aan, maar ook heel veel medewerkers vinden hun Rabo-jaren een geweldige tijd. ‘Eén groot avontuur,’ zoals een fysiotherapeut het verwoordt. ‘De hemel op aarde,’ volgens een oud pr-man. Toch zou het te gemakkelijk zijn om een zweem van jongensromantiek in een biografie van de Raboploeg te stoppen. Niet dat er geen gezellige momenten waren die zó in dat plaatje passen. De jongens van TVM en Rabobank gebroederlijk op één hotelkamer, eind jaren negentig. Kletsen met vrienden onder elkaar. Een verzorger die gauw even een sixpack bier en wat sigaretten haalt voor de renners – om de volgende dag gewoon weer te knallen alsof er niets gebeurd is. Agenten die altijd toevallig Rabo-auto’s laten stoppen en een boete door de vingers zien in ruil voor een petje of een shirt. Bankbobo’s die verbaasd opkijken wanneer er wordt gestopt om te plassen. Even eerder was hun verteld dat er tijdens een etappe nooit gestopt werd, en dat ze hun plas maar in een bidon moesten doen. Een ploegmedewerker die tijdens de Tour van 1998 zo panisch is over de dopingjacht dat hij alle medicijnen uit het autoraam gooit. Jammer dat hij het in een haarspeldbocht doet: een verdieping lager liggen de spullen in de berm. Grappige, hilarische verhalen genoeg. Tegelijkertijd was het keihard werken. Want dat is de wielersport toch ook. Voor de renners in de eerste plaats, maar zeker ook voor de tientallen personeelsleden die mee op pad gingen. Tweehonderd dagen van huis. Meer dan zeventigduizend kilometer op de teller soms. Keer op keer in slechte Franse hotels met die krakende bedden, met kamers waar nog geen massagetafel in past. Het was ook wel een keer leuk geweest. Of zoals Rabo-fysiotherapeut Wilbert Sip het zegt: ‘De Tour, dat was dertig dagen overleven en dan was je blij dat het klaar was. In Parijs vluchtte iedereen weg.’

Jongensdromen

Bij de aankondiging van de Rabobank wielerploeg in het najaar van 1995 was ik 13. Bij het einde in 2012 net 30. Maar en passant liep ik als jongeman toch tegen bepaalde momenten aan die mij nu helpen om te snappen wat er echt gebeurde. Ik zag de façade van een pand waarachter veel interessante dingen gebeurden die ik toen niet zag, maar nu wel kan beschrijven. Zoals bij een Hollandse Tour-start.

30 juni 1996. De Tour de France is een dag eerder in de stromende regen gestart in Den Bosch. De volgende dag – de zon schijnt fel in mijn herinnering – staan mijn broer, vader, moeder en ik langs een weg in Brabant. In een dorp, of in elk geval een plek waar veel meer mensen samenkwamen dan er wonen. We dragen veel te grote T-shirts met daarop de route van de etappe. Alsof we die niet allang uit ons hoofd kenden. In de verte broemt een helikopter. Gevolgd door nog meer geluid en dan een flits. Witte shirts met iets oranje erop. Herkenning. Was het Michael Boogerd? Danny Nelissen? Of toch een ander?

Wat ik precies zag, geen idee, het ging te snel en het is al lang geleden, maar meer nog dan een beeld flitst er een idee voorbij. Een jongensdroom op wielen. Mooie kerels, snelle fietsen, knappe vriendinnen, roem, etappezeges in de Tour, dromen van de gele trui. Zo'n beetje alles wat je als sportgekke tiener aanspreekt. Een prachtige illusie op wielen. Al zal ik die werkelijkheid pas jaren later zien.

De realiteit erachter was die van een sport die er slecht voor stond. Maar hoe slecht precies? Jan Raas en consorten schrijven in 1995 tientallen sponsors aan, zonder succes. Herman Wijffels, de hoogste baas van Rabobank en provinciegenoot, biedt hulp. Die brave Rabobank stapt in het geslepen wielrennen. In het eerste hoofdstuk komen uitgebreid allerlei hele en halve vergeten figuren voorbij. De visionair Gert Sluis, Cees Vermunt, een vergeten mastermind van het Rabobank Wielersplan, Harrie Jansen, Frank van den Wall Bake.

Nog niet eerder geopenbaarde documenten laten zien hoe de ploeg wordt opgezet en zich vanaf 1996 een weg baant in het peloton met onder andere een spectaculaire Tour-start in eigen land.

Een hoge pief

Zondag 11 oktober 1998 is een doorweekte dag in Limburg. We zijn bij het WK wielrennen, de wegwedstrijd voor de mannen. Samen met mijn ouders, broer en een vriend, loop ik als 16-jarige verzopen kat op de Cauberg. De stemming is na een paar uur in de regen niet al te best.

Enkele weken eerder win ik via het tijdschrift *Sportweek* kaarten voor het WK. Twee stuks. Mooie plekken op een overdekte tribune, boven op de Cauberg. Daarnaast hebben we nog drie extra kaarten gekocht, maar die plekken blijken bij aankomst op het parcours slechts recht te geven op zitplaatsen in de open lucht, in de regen dus. Zeer tot ongenoegen van mijn moeder. En laat het nu juist dit gevoel zijn dat haar soms tot grote hoogten doet stijgen. Kort na onze teleurstellende ontdekking zien we op de Cauberg, ergens achter het parcours, een gezelschap mannen met paraplu's lopen. Onder een van de paraplu's loopt een lange, kale kerel. 'Dat is Herman Wijffels,' merkt mijn vader terloops op. 'De hoogste baas van de Rabobank.'

Waarom het precies gebeurde is mij ruim 20 jaar later niet meer helemaal duidelijk, maar ik weet nog dat m'n moeder op het gezelschap af stormde. Ze doet op hoge toon haar beklag. We hebben toch recht op droge zitplaatsen? Haar uitbarsting had kennelijk effect, want iemand uit het gezelschap komt zenuwachtig op ons af en maakt bezwerende armgebaren. M'n moeder wordt daar alleen maar bozer van. Kennelijk werkt haar protest. Niet veel later wandelt de man van de armgebaren met ons mee naar de overdekte tribune. De steward is in eerste instantie onvermurwbaar en wil ons zonder

de juiste tickets niet toelaten. Onze begeleider mompelt iets over belangrijke gasten. Bij het horen van de naam Wijffels volgt een veelzeggend ‘ken ik niet, maar het zal wel een of andere hoge pief zijn’. We mogen gaan zitten.

En zo zijn we alsnog droog getuige van een historische sportmiddag. Met dank aan Herman Wijffels. De Zwitser Oscar Camenzind wordt in Valkenburg wereldkampioen, Michael Boogerd wordt ondanks een leeglopende band zesde op ruim een minuut achterstand.

De Hagenaar wordt met Erik Dekker in die jaren hét gezicht van de Rabobank: coureurs die vooral goed voor de dag komen in eendagswedstrijden en kleinere rondes, maar ook in de Tour furore maken door etappes te winnen. Boogerd en Dekker als dé klassieke prinsen in een ploeg die zeker in de eerste Rabo-jaren sterk op de klassiekers is gericht. Op die klassieke contouren zoom ik uitgebreid in. Wat zeggen de prestaties in klassiekers over het team, bereikte de bank wat ze wilde? Hoe werd er ingezet op de grote wedstrijden? Waarom werd er niet vaker gewonnen? Wat zegt dat over de cultuur van de ploeg?

Het was tevens een tijdperk dat er van alles mis was binnen de wielersport. Ook de Raboploeg krijgt al snel te maken met dopingproblemen. Die worden uitgebreid beschreven. Net als de transferperikelen. Want had Lance Armstrong – Rabo’s medevluchter in de Amstel Gold Races van 1999 en 2001 – niet net zo goed bij Rabobank kunnen rijden? Archiefmateriaal werpt licht op afgeketste transfers van Armstrong en Alex Zülle.

Ondertussen is dat WK in Limburg een van de vele wedstrijden die de bank gebruikt om de sport verder te veranderen en haar eigen positie te verstevigen. De Rabobank wordt een duizend-dingen-doekje voor wielersambities van Jan en alleman. Het WK op de weg in Limburg 1998, het WK veldrijden in Sint-Michielsgestel 2000 en de start van de Giro d’Italia in Groningen 2002 laten zien hoe de Rabobank de sport omarmt en verder helpt. Dit wordt beschre-

ven met heel veel nog nooit gepubliceerde details en met verhalen over de onderlinge verwevenheid van de wielploeg, de bank, de KNWU en sponsorbureau Trefpunt.

Na de eeuwwisseling transformeert de ploeg langzamerhand. De klassiekers zijn mooi, maar het bestuur van de bank wil dat er wordt gepresteerd in de grote ronden. Een cultuuromslag die een prominent slachtoffer kent: Jan Raas. De grondlegger van de Raboploeg ruimt eind 2003 het veld. In een uitgebreid hoofdstuk wordt stilgestaan bij de legendarische wielerman en zijn abrupte exit. Veel details over dat einde bleven onbekend. Tot nu. Met zijn vertrek verandert de cultuur in het team. De bank neemt de bestuursstructuur van de wielploeg op de schop en gaat er dichter op zitten. Maar ook al ben je van goede wil, een cultuur die in decennia is gevormd, kun je niet zomaar naar je hand zetten.

Dat de bank in de jaren na 2003 alle ballen op een podiumplaats in de Tour de France zet, werkt als een hondenfluitje voor de dopinggebruikers in het team: de boodschap komt anders aan dan bedoeld. In een gecompliceerde wielwereld kijkt men ook bij de bankploeg liever even de andere kant op als het om doping gaat. Niettemin wordt Rabobank een factor van belang in de Tour de France, zoals ik in 2006 met eigen ogen zag.

Juli 2006 – Zalm eten op de berg

Vanaf Bourg-d'Oisans is het een kilometer of vijftig naar de bergkam van La Toussuire. De Tour de France maakt er met een omweg een etappe van ruim 180 kilometer van. Tijd genoeg om samen met drie vrienden in een van de bergdorpen een wegwerpbarbecue en een zak diepvrieszalm te kopen. Op de flanken van La Toussuire ontdooit de zalm snel genoeg om net voor de doorkomst van Mi-

chael Rasmussen gaar van de grill te komen. Juist. Het oranje-blauw van Rabo gaat aan de leiding. We vinden het fantastisch: Hollands trots voorop in de grootste wielervedstrijd ter wereld. Michael Rasmussen wint weer een etappe en mag op de top zelfs de bolletjestrui aantrekken. Wij, een groepje opgewonden studenten, staan bijna kwijlend van adoratie langs de weg.

Die Franse trip is trouwens ook het moment waarop ik een gebeurtenis meemaak die ik pas jaren later volledig zal doorgronden. Een dag na Rasmussens zege staan we vroeg in de etappe op een lange beklimming. Floyd Landis komt voorbij. Aan kop van een klein groepje. We lachen. Wat is dit dan? Gisteren is hij nog kansloos uit de gele trui gereden. Gaat hij die verloren minuten vandaag terugpakken? Jazeker, maar kort na de Tour is Landis zijn zege al weer kwijt: testosteronwaarde niet in orde. Hij komt met een verhaal over wat biertjes en whisky als oorzaak. We moeten lachen om die uitleg.

De Tour van 2006 komt ook midden in roerige jaren voor de Raboploeg. Dat jaar is met vier etappezeges in de Tour een van de beste Franse rondes voor Rabo. En met Michael Rasmussen doet het team mee om de zege in de Tour. Met zijn dramatische uitsluiting in Pau, eind juli 2007, als gekend dieptepunt. Natuurlijk komt ook die zaak uitgebreid voorbij. In diezelfde periode blijkt er binnen de ploeg een klokkenluider. Hij wordt niet gehoord.

Doping is hoe je het wendt of keert belangrijk. Uiteraard in verband met presteren op het hoogste niveau, maar ook als het om de opleidingsambities van Rabobank gaat. De bank steekt miljoenen in het opleiden van jonge junioren en amateurs. Hoe dat ging en wat voor effect dat had, wordt uitgebreid uit de doeken gedaan. Met de komst van een junioren- en een amateurploeg van Rabobank verandert er veel in de Nederlandse wielervedstrijd. Wielervedbond KNWU raakt zijn traditionele rol als talentenopleider kwijt en er ontstaan intriges en gedoe. Met een goede bijrol voor de rechterhand van Jan Raas: Pie-

ter 'Piet' Hubert, de man die achter de schermen de zakelijke en administratieve kant van de ploeg runt. Diverse amateurploegen zijn woedend over de houding van Rabobank. Want veel moet wijken voor de hoofddoelstelling: een nieuwe Nederlandse Tour-winnaar vinden. Achteraf kunnen we vaststellen dat dit met renners als Tom Dumoulin, Robert Gesink, Bauke Mollema en Steven Kruijswijk toch redelijk gelukt is. Maar hoe goed was Rabo als opleider? Welke bijzondere verhalen zitten er in al die tientallen talenten? Aardig wat jonge fietsers van toen blijken jaren later nog te kampen met de gevolgen van eetstoornissen. En met het verdriet van gebroken dromen. Die constatering brengt ons ook bij de chagrijnige kant van dit verhaal.

Chagrijn

De Raboploeg is een van de meest succesvolle Nederlandse wielerploegen ooit. Deze ploeg en het bijbehorende Wielplan hebben honderden carrières en levens gekleurd. Er was enthousiasme en er was succes, maar het heeft ook een treurige kant. Je ontmoet veel chagrijn wanneer je over dit team schrijft. Bij ploegleiders die niet of alleen kort terug willen kijken, bij renners die meteen argwanend zijn wanneer de naam van de bank valt, en bij bestuurders die vooral gemiste kansen zien. Niet dat er geen mooie herinneringen zijn of geen enthousiaste betrokkenen, die zijn er genoeg; maar de negativiteit die in veel gesprekken opduikt is op z'n minst opmerkelijk. Zeker als je het vergelijkt met de TI Raleigh-ploeg, nog zo'n icoon in de Nederlandse wielersport. De biografie die van Raleigh is verschenen, ademt vooral enthousiasme en succes. TI-Raleigh won weliswaar meer dan Rabobank, maar toch slechts één grote ronde. Rabo won ze op een haar na alle drie.

De weerstand van betrokkenen tegen een terugblik op de Rabo-jaren is in veel gevallen te herleiden tot doping – dat eeuwige struikelblok voor de wielersport. Doping in de wielersport is van alle tijden, maar over de periode waarin Rabo actief was weten we inmiddels veel meer, en er werd ook dusdanig heftig en effectief gebruikt dat het zelfs voor de wielrennerij bijzonder was.

Het gekke is eigenlijk ook dat die negativiteit niet alles vertelt. Voor sommige coureurs was de Rabo-tijd een vreselijke ervaring. Maar er zijn ook diverse renners die hun Rabo-periode ronduit de beste tijd in hun leven noemen. Het is maar gezegd.

Maar er zijn natuurlijk genoeg leuke dingen te vertellen. In 2009 boekt de ploeg misschien wel zijn spectaculairste zege: de Giro d'Italia. Een keihard gevecht, inclusief tussensprints en ontspanning met Russische oorlogsfilms. Rabobank is in de jaren 2007-2012 nog altijd heel belangrijk voor het wielrennen in Nederland. Talloze nieuwe documenten laten zien waarom. En passant wordt verteld over de opkomst van grote talenten, zoals Robert Gesink en Bauke Mollema. En lees je over het toch nog verrassende vertrek van Rabobank uit de wielersport in 2012. Het kwam als een donderslag bij heldere hemel. Maar wat waren nu precies de gevolgen? En hoe moeten we de Rabo-periode uiteindelijk beoordelen?

Een doosje met papieren

Eén ding heb ik bij het werk aan dit boek de afgelopen jaren bij wijze van spreken wel 4583 keer gehoord: het Rabobank Wielersplan is cru-ci-aal geweest voor het Nederlandse wielrennen. De junioren, de amateurs, zelfs de niet heel fitte vijftiger op z'n iets te dure racefiets: alles is anders geworden door de komst van de bank als wielersponsor. Ik heb die uitspraken net zo vaak betwijfeld als ge-

loofd. Vaak zijn de mensen die het dichtst bij de bank stonden en het best werden betaald, het stelligst: ja, echt alles werd anders door de Rabobank. Anderen zijn sceptisch, al gaat dat meer over wat nu precies het effect was van de sponsoring dan over de omvang van de investering. Dat zijn allemaal mooie verhalen, maar ik zie die herinneringen ook graag onderbouwd met stukken. En die zijn er gelukkig nog.

September 2016. De lunch loopt op z'n einde in de ruim bemeten kantine van het Rabobank-hoofdkantoor in Utrecht. Rabo-archivaris Jan van der Meer, een man met een volle bos haar, keurige spijkerbroek en overhemd met blauwe pijltjes, gaat ons voor naar een grote grijze kluisdeur. Achter de deur bevindt zich een langwerpige ruimte, met een niet-afgewerkt plafond, vol bruine kasten en bureaus met kleine stapeltjes papier. Het voelt een beetje als een scheikundelokaal.

Op één van de bureaus ligt een lichtbruine archiefdoos. 'Wielrennen 1995' staat erop. In de doos vier grijsblauwe mapjes met een lintje eromheen in een royale strik. Het beschikbare materiaal wordt wat verontschuldigend aangeboden. Archivaris Van der Meer heeft het van tevoren even ingekeken, zegt dat 'het niet veel is', maar dat valt mee. Er gaat een wereld open die we nog niet eerder zagen. Grappige brieven, boze brieven, kijkjes in de overwegingen bij de teamsamenstelling en nog onbekende details over de soms harde salarisonderhandelingen achter de schermen.

Het is het begin van een zoektocht door diverse archieven. Archieven van grote wedstrijden als WK's en van grote ronden die in Nederland werden georganiseerd. Privé-archieven die voor dit boek voor het eerst beschikbaar werden gesteld. Het is een tocht langs vergeelde faxen en onduidelijke, handgeschreven notities. De tijd dat er nog veel op papier werd vastgelegd. Die documenten bieden

veel interessante inzichten. Diverse ontdekkingen in die stukken gedaan, maken mijn zoektocht langer dan ik had gedacht. En met meer onverwachte gebeurtenissen dan ik had verwacht.

De man in de auto

Woerden. November 2020. Stapvoets rijdt een rouwauto door een woonwijk. Voor de auto loopt een vrouw. Ze heeft haar handen vol aan de rozen die de buurtbewoners aanreiken. Met tientallen staan ze op de stoepen om hun geliefde buurtgenoot vaarwel te zeggen.

Ruim een week eerder stuurde de man die nu levenloos in de auto ligt een laatste e-mail. Hij had het in het verleden vaker gedaan, vragen beantwoorden over de wielerploeg die hij mede oprichtte en die hij jarenlang diende. Het waren mooie herinneringen met een wat zuur einde. Inmiddels had hij afstand genomen van de wielervereld en begreep hij niet zo goed waarom ik 25 jaar na de oprichting van de Rabobank wielerploegen zoveel interesse in het onderwerp had. Hij sloot zijn bericht af met de mededeling dat hij de eerste was die wilde dat de amateurs van Rabobank fatsoenlijk werden betaald. Ik moest weten dat hij een sociaal hart had.

Wanneer de mail rond kwart voor elf 's avonds is verzonden, gaat de man wandelen met zijn hond. Een buurtgenoot hoort even later een gil en een plons. Pieter Hubert wordt de volgende dag dood gevonden in een sloot. De rechterhand van Jan Raas is een natuurlijke dood gestorven.

Na zijn overlijden vinden Huberts zoons duizenden pagina's aan documenten in zijn archief. Contracten. Verslagen. Handgeschreven notities. Intieme details over een van de meest succesvolle wielerteams uit de Nederlandse sportgeschiedenis. Ze zullen voor altijd

onbekend blijven: Piet Huberts laatste wil is dat alles wordt vernietigd. En dat gebeurt.

Dat is het moment dat ik mij realiseer dat niet alles over de Raboploeg boven water valt te halen. Het zij zo. Het is tijd om af te ronden. De deadline nadert in het voorjaar van 2021.

Dan komt een mail binnen die ik nooit had verwacht.

‘Het lijkt mij goed om een afspraak te maken zodat ik je mijn mening over diverse zaken kenbaar kan maken,’ lees ik. Ik denk even aan een grap. Is dit echt de man die al 18 jaar zwijgt over zijn tijd bij de bankploeg? We wisselen een paar mails uit. Het is hem echt. We maken een afspraak.

Praten

Breda. Voorjaar 2021. In de hal van een bedrijvencentrum aan de rand van de stad staat hij opeens voor mij. De grondlegger van de Raboploeg. Hij heeft een donker petje iets over z’n voorhoofd getrokken. Ik moet twee keer kijken om te zien of hij het echt is.

De oud-ploegbaas tilt zijn hoofd licht op en kijkt mij kalm aan. 68 jaar oud en nog altijd een krachtig ogende gestalte met een gezonde kleur op zijn gezicht. ‘Ik zocht me rot, maar volgens mij heb ik je gevonden,’ zegt hij beslist. Ik wijs naar de trap. Met stevige tred gaat hij voorop naar een zaaltje op de derde verdieping. De oud-renner legt zijn pet weg en witte plukken haar verschijnen rond zijn glimmende schedel.

Koffie, Jan?

Ja, lekker. Helemaal zwart.

Tergend langzaam vallen de druppels in de kop. Jan Raas zit ondertussen zwijgzaam met zijn rug naar mij toe. Als de kop eindelijk vol is, ga ik zitten. Jan Raas kijkt mij onderzoekend aan. Z’n ogen

glinsteren. Blij bijna. Alsof er een last van zijn schouders valt. De komende 2,5 uur is hij een stuk milder dan in de wilde verhalen die ik over hem hoorde. Een scheldpartij blijft uit. Jan Raas wil vooral praten.

1.

De geboorte van een wielerploeg

Jan Raas stuurt de ploegleiderswagen met vaste hand over het parcours. ‘Bakkie koffie?’ vraagt hij aan de bankgast naast hem. De man heeft wel zin in koffie. Raas zelf bestelt een espresso bij de mecanicien op de achterbank. Die weet wat hem te doen staat: de kop tot de rand toe vol schenken. Raas krijgt een klein bakkie. Wat volgt, kunnen de medewerkers dromen en zorgt voor tranen van het lachen. Als de koffie is uitgedeeld doet Raas, normaal een uitstekend chauffeur, net alsof hij een obstakel te laat ziet en trapt vol op de rem. Zijn bijrijder, een relatie van de grootste sponsor uit de Nederlandse sportgeschiedenis, heeft pech: hij is bij de Zeeuw in het verkeerde pulletje gevallen en loopt de rest van de dag met een enorme koffievlek in zijn kleren. Je moet het maar durven: je broodheer zo bedanken voor het overeind houden van een miljoenenteam. En het begon ooit allemaal zo allervriendelijkst.

Croeselaan, Utrecht, 24 januari 1996. Buiten vriest het, zo’n snijdend koude januaridag die dan nog heel normaal is. Binnen, in de hal van het hoofdkantoor van de Rabobank, is het behaaglijk warm. Vóór hem tientallen journalisten in afwachting van de achttien renners die in de spotlights zullen staan. Niet ver bij Raas vandaan staat een kale man. Iets minder bekend bij wielervolgers, niettemin een bekendheid in Nederland: Herman Wijffels, de bestuursvoorzitter van de Rabobank. Samen zijn ze begonnen aan een avontuur dat de Nederlandse wielersport op z’n grondvesten doet trillen. ‘Wij als

journalisten wisten niet wat we zagen,' zegt wieljournalist Fred van Slogteren die aanwezig is bij de presentatie. 'Dit was nog nooit vertoond in Nederland.' Alle aanwezigen beseffen dat zich met de keurige, grote Rabobank een belangrijke sponsor aandient in de sport.

Raas is in z'n nopjes. De man die tegen wielrenners en onwilligen kan vloeken als waren zij ongehoorzame huisdieren, is opgelucht en trots vandaag. De voorheen meedogenloze en hoekige ex-toprenner toont in Utrecht een vrome lach en spreekt warme woorden. Die andere, minder prettige karaktertrekken zullen later pas weer opborrelen. Rabobank is voor de Zeeuw, ploegleider sinds 1985, al zijn zesde sponsor na Kwantum, Superconfex, Buckler, WordPerfect en Novell. Decennialang was het voor beroemde ploegleiders min of meer vanzelfsprekend dat een groot bedrijf geld in het wielrennen wilde steken, maar die tijd is voorbij. Raas had eerder al eens meege maakt dat zich op het laatste moment een nieuwe sponsor meldde, deze keer is hij echt gelukkig dat zijn ploeg nog leeft. En dat nog wel voor de komende vijf jaar, waarvan de laatste twee als optie.

Veranderingen zijn er genoeg deze woensdag. In de eerste plaats voor Raas zelf. Zijn oude rol, die van bozige ploegleider in de wagen, is voorbij. Hij wordt teammanager en zal vanuit 's-Heerenhoek de grote lijnen uitzetten. Een keus van de Zeeuw zelf, waar ze bij de bank ook tevreden mee zijn. Een ploegleider die het autoraampje opendraait en 'rieje, rieje, anders neuk ik je wijf' tegen zijn renners roept in het heetst van de strijd, is leuk, en het hoeft geen 'hup-hup' te zijn, maar zulke teksten passen niet bij een nette bank.

Zelf zal hij het in de pers mooi verpakken in die dagen: 'Al dat reizen en trekken werd me te veel. Ik wilde al een tijdje iets anders. Huiselijke omstandigheden hebben ermee te maken, maar er dreigt ook een generatiekloof te ontstaan. Ik ben 43 en zou als ploegleider met jongens van 21 te maken krijgen,' vertelt Raas aan de aanwezige journalisten. In 1994 drongen twee overvallers zijn huis binnen. Het maakte dat de Zeeuw liever niet te veel meer van huis is.

Programma's bedenken, renners bellen, faxen, tickets regelen: het lijkt hem wel wat. Hij heeft er ook wel enige ervaring mee, facturen opstellen, precies administratief werk leveren. Al in de jaren zestig deed hij het bij de Coöperatieve Handels Vereniging (CHV), een inkooporganisatie voor boeren. En dat arbeidsethos zien ze bij Rabo ook terug. Raas werkt snel en vanaf 's ochtends vroeg. 'Als je om zeven uur 's ochtends een fax kreeg, kon je er donder op zeggen dat die van Jan Raas was,' zegt Piet Kuijs, scout voor de bankploeg. 'En als je iets vroeg, had je binnen tien minuten antwoord.'

Raas kijkt naar de renners om hem heen. Dat ziet er niet slecht uit. Helaas is kopman Erik Breukink, wiens komst naar Rabo een vurige wens van de bank was, niet present bij de presentatie. Hij heeft koorts. Breukink wilde zelf graag komen, maar Raas heeft hem dat verboden uit angst dat hij de andere renners zou besmetten. Maar kijk eens wie er wél zijn: daar staat de Deen Rolf Sørensen, oud-winnaar van Luik-Bastenaken-Luik, overgekomen van MG Maglificio-Technogym. De Belgische klassemensrenner Johan Bruyneel is er, routinier Adrie van der Poel en Danny Nelissen, sinds oktober wereldkampioen bij de amateurs. Verder ervaren winnaars als Vjatsjeslav Ekimov en Edwig Van Hooydonck, meegekomen uit zijn oude Novell-team. Met dat soort mannen heeft dit team een profiel dat Raas ook als renner al goed lag: klassieke renners die in eindagskoersen kunnen scoren. Hij houdt ervan. Mooi dat er ook een stel veelbelovende jongere coureurs mag aansluiten. Helemaal in lijn met wat Raas graag wil. En wat de bank eist.

Er is afscheid genomen van voormalig talent Eddy Bouwmans en sprinters Frédéric Moncassin en Djamolidin Abdoesjaparov. Ook de Belgische ploegleider Hilaire Van Der Schueren, een trouwe maat van Raas, gaat niet mee naar Rabobank. Een duidelijk signaal dat de bank Hollands glorie in de ploegleiderswagen wil. Een Belgische klant schrijft pissig naar Herman Wijffels. 'Is het uw bedoeling dat wij als Belgen geen verrichtingen meer hoeven te doen met de Rabobank en ons moeten wenden naar een andere bank. Wij zijn

zowaar ontgoocheld,' schrijft de klant. Wijffels laat beleefd blijken wat de bedoelingen van de bank zijn: 'Gezocht is naar mensen die het Nederlandse wielrennen goed kennen. Van harte hopen wij dat hij zijn grote wielerveding spoedig elders ten nutte kan maken.'

Rampperiode eindigt bij Wijffels

Jan Raas is natuurlijk blij dat zijn eigen team blijft bestaan, maar hij is niet de enige die van de deal profiteert. Een week geleden is er een contract met Rabobank en de KNWU getekend. De bank heeft zich verplicht niet alleen zo'n zeven miljoen gulden per jaar in de wielploeg te stoppen, er komt ook nog eens drie miljoen beschikbaar om het Nederlandse wielrennen op een hoger niveau te brengen. Rabobank neemt de nationale juniorensselectie onder haar hoede. In de Rabowielertoer worden verenigingen bezocht en kunnen leden vragen stellen aan mecaniciens, ploegleiding of andere begeleiders. Er komen masterclasses voor clubtrainers en verenigingsbestuurders. Er komen zogenoemde Dikke Banden Races: fietswedstrijdjes voor kinderen die de sport aantrekkelijker moeten maken voor de jeugd. En de toerfietzers van de NTFU worden ondersteund. Zo wordt het wielproject ook een kennisinjectie voor verenigingen. De bank wordt shirtsponsor van alle nationale selecties – behalve de dames die bij AMEV blijven – en wordt naamgever van allerlei landelijke wielerklasseringen. Daarnaast ga je Rabo terugzien als sponsor van lokale wedstrijden, van ploegen en van de Profonde van Nederland. Het kan bijna niet op. In *Wielrevue* kijkt hoofdredacteur Evert de Rooij er met enige scepsis naar: 'Velen hebben hun hoop gevestigd op de Rabobank, hoewel ik persoonlijk de armklem waarin deze bank onze sport heeft genomen, wel eens wat benauwend vind.'

De ploegpresentatie in Utrecht staat in schril contrast met een jaar geleden, toen Raas in Zaventem zijn wielploeg voor 1995 voorstelde aan de pers. Hij wist toen al dat het een spannend jaar

zou worden. Na een succesvolle periode met biermerk Buckler was softwarebedrijf WordPerfect zijn sponsor geworden, maar die firma is intussen overgenomen door Novell. En dat bedrijf is niet geïnteresseerd in wielersponsoring. Novell had laten weten de betalingsverplichtingen voor 1995 nog na te komen, daarna zou het afgelopen zijn. 'Doordat na de overname allerlei diensten en organisaties in elkaar moesten worden geschoven, heeft de directie te weinig tijd gehad om zich met de wielerploeg te bemoeien,' zou Raas later zeggen. Hij moest in 1995 hoe dan ook op zoek naar bedrijven die bereid zouden zijn vier tot zes miljoen gulden in zijn wielerploeg te steken.

Dat zou nog behoorlijk lastig worden, mede doordat WordPerfect geen indrukwekkend seizoen achter de rug had. Veel viel er niet te pronken voor Raas. Ekimov had in het voorgaande jaar de Ronde van Valencia en de Tour du Pont gewonnen, Erik Dekker was de beste in de Ronde van Zweden en Frans Maassen won een etappe en het eindklassement van de Ronde van Luxemburg, maar daarmee waren de grotere overwinningen wel verteld. De mannen van Raas hadden geen antwoord op de overmacht van de Spaanse en vooral Italiaanse ploegen. Banesto, Once, Gewiss, Mapei, MG-Technogym en Carrera domineerden de klassiekers en de grote rondes met renners als Indurain, Berzin, Bortolami, Furlan, Chiappucci, Rominger en Bugno. Italiaanse en Spaanse renners leken over de weg te vliegen.

Jan Raas wist best dat hij tekortschoot. 'Ik pas me aan, maar van verzuring, bloedbepalingen en lactaten heb ik geen verstand,' had hij tijdens die ploegpresentatie in januari 1995 gezegd. Toen Novell op 1 mei 1995 officieel bekendmaakte dat de sponsoring eindigt, was hij ook niet verrast: 'Novell wil directe contacten met zijn doelgroep, van kleine particulieren die computercursussen volgen, tot grote bedrijven. Daar is veel geld mee gemoeid. Sportsponsoring past daar niet in. Vorig jaar heeft de directie al aangekondigd dat ze het contract van WordPerfect zou respecteren. Ze heeft het netjes gespeeld. Ik weet in een vroeg stadium waar ik aan toe ben,' zegt de Zeeuwse ploegleider in *Trouw*.

De renners met een doorlopende verbintenis bij de ploeg hebben een clause in hun contract: als Raas vóór 15 september een sponsor vindt, moeten ze bij hem blijven; zo niet, dan zijn ze vrij om te gaan. Raas is wel bekend met de druk van een vertrekkend sponsor: in 1992 duurde het tot september eer hij WordPerfect kon presenteren als vervanger van Buckler. Raas tegenover *Trouw*: 'Voor mij is het pas op 14 september vijf voor twaalf.'

Raas zegt in datzelfde artikel al dat hij naast zijn profploeg een amateurafdeling wil beginnen. Hij zoekt een bedrijf dat jaarlijks circa zes miljoen in de sport wil steken. 'We kunnen er niet omheen dat we naar Italiaans model moeten werken,' zegt Raas tegen de krant. 'Dat betekent dat we jonge renners moeten aantrekken, een scoutingapparaat moeten opzetten en een goede mentaliteit moeten kweken. De overstap naar de profs moet voor die gastjes niet al te groot zijn. Dat kan alleen wanneer zo'n amateurploeg professioneel wordt begeleid. Daarvoor heb ik een jonge, vakbekwame ploegleider nodig. En niet een buurman die het wielrennen toevallig leuk vindt.'

De zoektocht naar een nieuwe sponsor, die zich volgens oudrenner Edwig Van Hooydonck 'vrij staatsgeheim' voltrekt, verloopt stroef in de maanden april en mei. Raas schrijft met behulp van rechterhand Pieter Hubert en pr-manager Harrie Jansen zo'n dertig bedrijven aan, maar serieuze reacties blijven uit.

'Ik blijf positief,' zegt Raas in de vroege zomer van 1995. 'Ik zie niet in waarom ik niet optimistisch zou mogen zijn. Akkoord, de belangstelling in Nederland loopt terug, maar internationaal is er nog steeds grote aandacht voor het wielrennen. Het blijft voor een grote firma aantrekkelijk om in de wielersport te stappen. Zelfs in Nederland. Voorál in Nederland, zou ik haast willen zeggen. Je kunt als bedrijf aan de toekomst van een sport metselen. Er is nu een periode van malaise, dus is het een mooie uitdaging aan de jeugd te gaan bouwen.'

Lukt het niet om een grote sponsor te vinden, dan is Raas bereid

‘een stapje terug te doen als dat moet. Dan gaan we met veel minder geld een ploeg opbouwen, begin ik met de jeugd en kom ik maar een jaartje niet in de Tour de France.’

Zover komt het niet: Raas wordt gebeld door Herman Wijffels: ‘Heb je tijd om langs te komen?’

De Zeeuwse connectie

Turkey, Zeeland. Juli 1953. Een gehucht in Zeeuws-Vlaanderen, niet ver van de Belgische grens. Twee keer remmen en je bent te laat. Als je vanuit het nabijgelegen IJzendijke aanrijdt, wordt een cluster kleine arbeidershuisjes aan het zicht onttrokken door een ruime boerderij. Een kapotte windvaan op het dak. Het is de boerderij van de familie Wijffels. Binnen knispert de radio en vult de stem van Jan Cottaar de ruimte. De 11-jarige Herman Wijffels slurpt het nieuws op. Het wielerven heeft wel iets van het boerenleven dat hem hier op het uitgestrekte Zeeuws-Vlaamse land omringt: sterk verdeelde rollen tussen knechten en bazen. En bazen zijn het, die Nederlandse wielrenners in 1953. Gerrit Voorting, Wim van Est, Jan Nolten en Wout Wagtmans winnen etappes in de Tour. Wout Wagtmans pakt zelfs twee ritzeges en ook en passant de vijfde plaats in het eindklassement. Mocht het jongetje op de Zeeuwse boerderij het niet goed gehoord hebben over die krakende radiolijn, dan weet hij het kort na de koers al zeker wanneer de speciale Tour-editie van de Vlaamse krant *Het Volk* in het dorp wordt bezorgd. Lees je daarin alles wat er in de sport gebeurt? List en bedrog? Misschien niet. Maar wat een wereld. Wat een sport. Nederland is met de gouden generatie vertrokken voor jarenlange topprestaties in de wielersport.

Herman Wijffels glimt wanneer hij ruim zestig jaar later terugdenkt aan de dagen dat wielrennen voor hem nog een zoete jongensdroom was. Een jongensdroom die decennia later in klinkende munt wordt omgezet.

De jonge Herman kon goed leren. Al vanaf zijn zeventiende studeerde hij economie in Tilburg. Na zijn studie gaat hij werken bij het ministerie van Landbouw. Later wordt hij secretaris bij het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond (NCW). In 1981 treedt hij toe tot de hoofddirectie van Rabobank Nederland, vijf jaar later wordt hij voorzitter van de hoofddirectie van de bank.

De bankbestuurder wordt actief bij het wielrennen betrokken door David Luteijn, een man uit zijn eigen regio. Luteijn, later landbouwbestuurder en fractievoorzitter van de VVD in de Eerste Kamer, is een jaartje jonger dan Wijffels en komt eveneens uit Zeeuws-Vlaanderen. Van Zuidzande om precies te zijn, zo'n tien kilometer westelijk van Hermans ouderlijk huis. In hun jeugd hebben ze geen contact, dat komt later tot stand bij het ministerie van landbouw en meer intensief bij het NCW, eind jaren zeventig. De mannen delen niet alleen hun afkomst en bestuurlijk talent, maar ook de liefde voor het wielrennen. En beiden zijn gelieerd aan dezelfde bank. Buiten de politiek was Luteijn een dag in de week lid van de Raad van Beheer van de Rabobank. En Luteijn is sinds de jaren tachtig bevriend met Jan Raas.

In 1985 was David Luteijn voor het eerst te gast in de Tour de France. Hij had geluk, want hij zat naast Raas in de ploegleidersauto toen Maarten Ducrot de negende etappe won, van Straatsburg naar Epinal. En ook in de jaren daarna zou hij nog regelmatig met Raas meerijden. Luteijn weet in 1995 van de sponsornood voor het team van Raas. De bestuurder vertelt dat hij heeft gekeken of Aviko geen sponsor kon worden. 'Aviko viel af. Het bleek dat we die naam in Frankrijk niet mochten gebruiken omdat die daar door een ander bedrijf was vastgelegd.' De zoektocht is daarmee niet voorbij voor Luteijn. 'Ik wist dat Herman Wijffels van wielrennen hield en zelf ook fietste met vrienden,' zegt Luteijn. 'Toen heb ik tegen Raas gezegd, zullen we eens even vragen aan Rabobank of die interesse hebben om mee te rijden?' Hij spreekt Herman Wijffels aan bij de

Rabobank, waar zij dan beiden werken. Wijffels lijkt open te staan voor toenadering.

Rabo-baas Wijffels was in de jaren tachtig al eens bij Raas te gast in de ploegleidersauto van Superconfex, tijdens Parijs-Tours. Een goede dag, want Jelle Nijdam won, door een fel sprintend peloton nipt voor te blijven. Het viel Jan Raas op hoeveel Wijffels van wielrennen wist: 'Hij bleek alle renners te kennen. Als het ging om feiten en uitslagen, had hij een *memory* van jaren terug.'

In de jaren daarna ontmoeten ze elkaar regelmatig. Jan Raas herinnert zich dat hij ergens rond 1990 samen met Herman Wijffels in een telefoonpanel zat voor een televisieactie van Foster Parents Plan. 'Ik vroeg hem toen of Rabobank niet eens wilde nadenken over het sponsoren van een wielerploeg. "Nee dat is niks voor de bank," zei hij toen. Hij legde mij uit dat alle bijkantoren zelfstandige organisaties waren die over een eigen budget beschikten. Het kon dus niet.' Een nieuwe toenaderingspoging doet Raas naar eigen zeggen niet meer, ook niet wanneer hij na het vertrek van Buckler wanhopig op zoek is naar een geldschietter. 'Het had toch geen zin.' In de pers doet Raas het voorkomen alsof hij een briljante ingeving had door Rabobank alsnog een brief te sturen, maar er was dus het nodige voorwerk gedaan door het sonderende werk van David Luteijn.

Begin juni 1995, een paar weken voor de start van de Tour de France. Een secretaresse van Rabobank ziet Jan Raas op weg gaan naar zijn afspraak met Herman Wijffels. Op de telefonische vraag van Wijffels of hij tijd had om langs te komen had Jan Raas meteen positief gereageerd. De bankbaas neemt de trap, van 'Oranje 5' – de vleugel waar de hoofddirectie zetelt – naar de zesde verdieping waar de vergaderruimtes zijn. In een van die onopvallende zaaltjes komen Wijffels en Raas tegenover elkaar te zitten, aan een doorsnee kantoor tafel. Het Beatrixgebouw van de Jaarbeurs en het station zijn door de ramen dichtbij. Raas laat z'n zenuwen niet zien, maar die moeten er wel zijn. Van dit gesprek hangt veel af. Herman Wijffels

opent met een vraag, herinnert Jan Raas zich: “Zeg Jan, heb je al een sponsor?” “Nee,” zei ik, “dat gaat niet zo makkelijk.” Wijffels geeft aan dat de bank wellicht geïnteresseerd is om de ploeg van Raas te sponsoren, maar alleen als dat onderdeel is van een veel meer omvattend project. ‘Herman zei: “Ik kan je niks beloven, maar maak eens een plan, een breed plan voor de hele wielersport.” Hij zei erbij: “En het mag niet van mij komen, want ik ben gek van wielrennen.”’

‘Raas had nog een ploegje,’ zegt Wijffels 25 jaar later minzaam, ‘maar het Nederlandse wielrennen was op sterven na dood.’ Verschillende ideeën passeren de revue. Over het opleiden van renners en het ondersteunen van de wielersport. Grote lijnen, geen details. Het gesprek duurt niet veel langer dan een uur. Het is Wijffels snel duidelijk dat Raas wel in is voor zulke plannen. Afgesproken wordt om het idee verder uit te werken: Raas zal het allemaal opschrijven in een brief aan de bank.

De mannen verlaten dat eerste gesprek beiden met een optimistisch gemoed. Twee partijen voelen dat ze elkaar wat te bieden hebben. Wijffels: ‘Jan hoefde er niet lang over na te denken. De aarzelingen bij mij waren in het gesprek overwonnen. Daar is feitelijk al de beslissing gevallen, al moest het later formeel nog worden bekrachtigd.’ Wijffels zal in het vervolgtraject veelal buiten beeld blijven. Het verdere werk binnen de bank is met name aan directeur marketing-communicatie Gert Sluis en zijn team.

Priester van de wielersponsoring

De brief die Raas aan de Rabobank stuurt, is feitelijk de eerste stap in het ontwikkelen van het Rabobank Wielersplan. Hij wordt doorgeleid aan Gert Sluis. ‘Die brief kwam ’s morgens binnen,’ herinnert Sluis zich, ‘en ’s middags lag hij op mijn bureau met de krabbel van Wijffels erop: *Wil je hier eens naar kijken?*’

Gert Sluis wordt als directeur marketing-communicatie de centrale figuur in het project. Een kleine man, met vriendelijk glimpende ogen en een kalm voorkomen, met de uitstraling van een keurige hoogleraar economie. Op het eerste gezicht geen man bij wie je de commerciële gewiektheid verwacht die nodig is in de wereld van de sportsponsoring. Toch wordt Sluis met enige regelmaat 'briljant' genoemd door de mensen die met hem werkten.

Ooit liep hij in Limburg in priestergewaad over straat als geestelijke in opleiding. Die route maakt Sluis niet af en via omzwervingen in de groentezaak van zijn broer belandt hij in de financiële wereld als specialist op het gebied van communicatie en reclame. Sluis geniet enige reputatie als de man die een belangrijke rol speelde bij de totstandkoming van de sponsoring van Ajax door ABN AMRO, zijn vorige werkgever. ABN AMRO werd als elitair gezien. Zat vooral in keurige sporten als hockey en zeilen. Voetbal kon de bank toegankelijker maken voor een breder publiek, vond Sluis. ABN AMRO en een volkssport als voetbal? Daar werd door de chique bankbestuurders toch wat vies naar gekeken. Sluis ziet mogelijkheden. Wat je sponsort, geeft kleur en associatie aan je merk. Het lukt hem om de top van ABN AMRO te overtuigen van het voetbalproject. En nu zal hij ook de sponsoring bij Rabobank een andere richting in sturen.

Al een tijdje beraadt Rabobank zich op een nieuw sponsorbeleid. De bank overweegt de focus op evenementensponsoring los te laten. 'Er bestaat behoefte aan sponsoring van een brede, meerjarige publieksactiviteit waarvoor veel media-aandacht bestaat', valt te lezen in een verslag van de hoofddirectie.

Het Rabo-bos en de Rabo-divisie

Onder andere voetbal, schaatsen, tennis en wielrennen passeren als opties de revue. Rabobank had in de zomer van 1995 nog twee

andere opties op tafel liggen. De een is om sponsor te worden van de eerste divisie van het Nederlandse betaald voetbal. Ajax is al vergeven, dus het hoogste niveau werd niet haalbaar geacht, maar het tweede niveau wel. Idee zou dan bijvoorbeeld zijn om alle eerste divisie-ploegen met Rabo op de borst te laten spelen of om de competitie naar Rabobank te vernoemen.

In de stem van Gert Sluis klinkt nog steeds enthousiasme door wanneer hij de oude plannen bekijkt: ‘Dat zou heel goed bij de Rabobank passen, omdat de lokale zelfstandigheid bij Rabo zo enorm is. Je had meteen spreiding over het hele land als je dat slim deed: via de business lounges in alle stadions. Dan heb je elke week, overal, publiciteit en uitstraling. Dat had ik op papier klaarliggen.’

Daarnaast is er de optie om sponsor van Staatsbosbeheer te worden. Met als doel dat alle Nederlanders in een soort Rabo-bos kunnen wandelen. Gert Sluis: ‘Het idee was: we adopteren natuurgebieden en gaan die openstellen voor grote bevolkingsgroepen, we doen aan educatie en ontwikkeling. Iets dat heel erg bij Rabo past. Het is degelijker dan de andere plannen. Maar om nu te zeggen dat het publicitair interessant is?’

Jan Raas kwam dus precies op het goede moment langs.

Het speeltje van de baas?

Utrecht. Zomer 1995. Herman Wijffels schiet in het bedrijfsrestaurant van de Rabobank Christ van Roover aan, een invloedrijk Rabo-man en groot wielervan. Wijffels wil voorkomen dat het Rabo-project wordt gezien als zijn speeltje. En eerlijk is eerlijk, dat risico bestaat ook wel. Sponsorprojecten als de Ocean Race zeilen (ABN AMRO) en AZ (Dirk Scheringa) worden toch vaak gezien als de liefhebberij van de CEO of een directielid. Sponsoring van een wielerploeg mag niet het resultaat zijn van *management by hobby*, meent Wijffels. Maar Van Roover deelt zijn enthousiasme voor het

plan. Van Roover is overtuigd, zo blijkt ook uit een brief van zijn hand aan Herman Wijffels, opgeslagen in het Rabobank-archief. Daarin schrijft hij over de wielersponsoring: 'werkt imago-verbeterend ten opzichte van andere banken', 'verhoogt naamsbekendheid wereldwijd', 'kan geassocieerd worden met fietsen in het algemeen: milieuvriendelijk en typisch Nederlands'. En onderaan zijn brief: 'N.B. Stel je eens voor dat wij het niet doen en deze kans vervolgens benut wordt door ING!! Dan heeft ABN/ Amro-Bank Ajax en ING een wielerploeg en wij? En omgekeerd: wij hebben de Rabo wielerploeg, ABN/Amro-Bank heeft Ajax en ING?'

Op de achtergrond is er de strijd tussen de Nederlandse banken die het midden jaren negentig behoorlijk voor de wind gaat. Grote winsten liggen voor het oprapen in de *dotcom*-jaren. *Think globally* is de norm. ING en ABN AMRO sprinten voor de keurige Rabobank uit. Daarmee vergeleken is Rabobank 'eigenlijk altijd een fusie achtergebleven', zo constateert oud-Rabo-topman Bert Heemskerk in zijn boek *Een gezonde krimp*. 'Een beetje stoffig, een beetje ouderwets, een beetje dorps,' vat sportmarketeer Frank van den Wall Bake het imago van Rabo samen. 'Rabobank had in de bankenwereld een achterstand als het ging om reputatie, imago en bekendheid,' zegt Gert Sluis. En de bank wil concurreren met ING en ABN AMRO. Met het oog op een nieuw imago heeft de bank net een nieuwe huisstijl geïntroduceerd. Een silhouet van een poppetje op een zonnewijzer of kompasroos als onderdeel van een project dat de bank een nieuw gezicht moet geven. Een bank die onderdeel is van de samenleving, zich iets aantrekt van de wereld om zich heen en waar de klant centraal staat. Bij die grote doelen horen ook grote sponsorprojecten. Een beetje bank kan niet achterblijven in het sponsorgeweld, vindt de directeur marketing-communicatie. Ook de bank aan de Croeselaan niet. Een bank met de geur van de provincie. Frank van den Wall Bake: 'Sluis had een duidelijk visie met het merk Rabobank. *No guts, no glory*. Als we echt ons merk willen dynamiseren, dan moeten we lef hebben en

keuzes maken waar een zeker risico aan verbonden is. Als je altijd kiest voor grijs, ben je een grijze muis.’ En grijs is de wielervedereld zeker niet.

Daarbij zou het wielervederproject goed bij de bank passen. De combinatie van een profveder met een jeugdplan, waarin lokale verenigingen een belangrijke rol spelen, sluit aan bij een bank waar de regio ook heel relevant is. ‘Door juist te investeren in de toekomst van het Nederlandse wielerveder laat je zien wat de kernfilosofie van de bank is,’ zegt Herman Wijffels. ‘De bank is namelijk ooit in het leven geroepen om mensen te helpen bij de ontwikkeling van hun bedrijvigheid; en hun leven is eigenlijk een ontwikkelingsinstrument. De Rabobank is er niet voor zichzelf; ze is er om andere mensen te helpen iets te maken van hun leven. Dat wilde ik laten zien.’

Hoezeer Wijffels ook z’n best doet en deed om te benadrukken dat wielervedersponsoring niet een hobbyproject van de baas moest zijn, dat gevoel bleef toch een beetje hangen. En niet ten onrechte. In zijn eerste gesprek met Jan Raas had hij er immers zelf al voor gewardeschuwd. *De Telegraaf* publiceert in 2003 over interne communicatie waaruit eveneens blijkt dat Wijffels achter de schermen wel degelijk een duwtje gaf. De krant legt de hand op een brief van 28 juni 1995 van Pieter Hubert aan Jan Raas. Volgens het stuk vraagt Raas aan Wijffels advies over hoe hij een meeting met de communicatieafdeling van de bank moet aangaan. Ook noteert Hubert dat hij en Raas een vertrouwelijk concept voor de sponsoring retour kregen van Wijffels met daarbij kanttekeningen en aanvullingen van de bankbaas.

1995 – Een ideaal instapmoment

In de financiële wereld zou je het een ideaal instapmoment kunnen noemen: de stand van zaken in het Nederlandse wielerveder

anno 1995. De situatie is slecht genoeg om andere investeerders af te schrikken, maar er zijn nog genoeg bruikbare renners om in de nabije toekomst van te profiteren. Nog niet zo lang geleden zag het Nederlandse profwielrennen er juist heel gezond uit. In de periode van grofweg 1986 tot 1991 telde Nederland maar liefst vier profploegen: Panasonic, PDM, TVM en Superconfex, later Buckler. Met veel aansprekende resultaten. Denk onder meer aan Steven Rooks (tweede in de Tour van 1988, winnaar bergtrui), Gert-Jan Theunisse (vierde in Tour 1989, winnaar bergklassement), Jean-Paul van Poppel (etappezeges in alle grote ronden, winnaar groene trui), Frans Maassen (winnaar Amstel Gold Race, vooraan in klassiekers), Adrie van der Poel (wat won hij niet?) en Erik Breukink (podiumplaatsen in Giro en Tour). Die prestaties volgden op de krankzinnig succesvolle Raleigh-Jaren tussen 1974 en 1983. Nederlandse wielersliefhebbers waren verwend.

Midden jaren negentig was er van die successen niets meer over. De berichten over het Nederlandse profwielrennen druipen in die dagen van het cynisme. Nederland staat er op de UCI-ranglijst, bepalend voor de uitnodigingen voor grote ronden, niet goed voor. Erik Breukink zou nooit zijn gehoopte zege in een grote ronde behalen, Steven Rooks en Gert-Jan Theunisse waren in verval geraakt en de successen van de ploegen droogden op. Van de grote succesformatie die eeuwige concurrent Peter Post ooit had met TI-Raleigh en Panasonic, was niets meer over. Post zag zijn Tour van 1994 mislukken toen sprinter Wilfried Nelissen in Armentières door een fotograferende agent zwaar ten val kwam. Aan het eind van het jaar werd zijn ploeg zelfs opgeheven. Kenmerkend voor de malaise was ook dat er dit jaar maar één amateur was overgekomen naar de profs: Max van Heeswijk. Hij had getekend bij het Amerikaanse Motorola.

Raas zelf ziet weinig Nederlands talent voor de profs, begin 1995. ‘Beloftevolle Nederlandse amateurs had de ploegbaas op zijn ontdekkingsreis langs open wedstrijden niet waargenomen,’ schrijft Johan Woldendorp in *Trouw*. Hij citeert Raas: ‘Wanneer je in aan-

merking wilt komen voor een profcontract, dan zul je in de Tour DuPont, de Ronde van Zweden en de Ronde van de Toekomst op kop moeten rijden. Maar ik heb ze niet gezien.'

Er wordt naar verklaringen gezocht. Jelle Nijdam denkt in *Wielrevue* dat er een cultuurverschil is vergeleken met Spanje en Italië: 'Wielrennen is hier geen manier om je uit een bepaald milieu te ontworstelen. In Nederland kun je een uitkering krijgen en maak je eerst je school af. Ouders zeggen hier niet: ga jij maar lekker fietsen. De echte wieltradiatie ontbreekt. En de waardering voor sporters is in die landen veel groter. Als het in Nederland even tegenzit, gniffelt iedereen.'

Was er in die dagen dan nergens hoop? Jawel. Neem de opkomst van topsprinter Jeroen Blijlevens. In 1995 wint hij zowel in de Tour als in de Vuelta een rit. De Brabander zal enkele jaren tot de wereldtop behoren in de sprint. En als je niet alleen naar de profs kijkt, staat het Nederlandse topwielrennen er in de breedte best goed voor. Leontien van Moorsel is in 1993 wereldkampioen bij de vrouwen geworden, al is zij er in 1994 een jaar tussenuit. Bart Brentjens bestormt in 1994 de wereldtop bij het mountainbiken op weg naar zijn gouden olympische race in 1996. Ingrid Haringa levert topprestaties op de wielersbaan en pakt de wereldtitel puntenkoers. Bas de Bever is meervoudig wereldkampioen BMX. Richard Groenendaal is een wereldtopper in het veld, mogelijk op de hielen gezeten door Gretinus Gommers, wereldkampioen veldrijden bij de junioren. Maar in de nationale pers is weinig ruimte voor deze zienswijze. De focus ligt eenzijdig op het uitblijven van succes bij de profs. Successen in de andere olympische onderdelen zijn bijzaak. Terwijl toch ook daar kansen liggen. Pas jaren later zullen baanwielrenners en veldrijders voor vol worden aangezien in de sportpers en in de publieke opinie. En als dat zover is, staat ook de Rabobank daarbij vol in beeld.

Er liggen in 1995 dus kansen, daar is de banktop van overtuigd. Maar eerst moeten er plannen komen. Veel plannen.